

www.foaia.hu

foaia@foaia.hu

www.facebook.com/foaiaromaneasca

100 de forinți

FONDAT ÎN 1951

FOAIA românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

ANUL LXVI NR. 47

Vineri,
18
NOIEMBRIE
2016

Manuale noi și moderne
pentru elevii români
din Ungaria

(Pagina 12)

Excursii ale copiilor
din Micherechi
în România

(Pagina 7)

Simpozion la Jula – o
întâlnire de prestigiu
a intelectualilor români

(Pagina 3)

Calendar ortodox

- 21 noiembrie, luni, (+) Intrarea în Biserică a Maicii Domnului (Vovidenia)
 22 noiembrie, marți, Sf. Ap. Filimon, Arhip și Onisim; Sf. Mc. Cecilia
 23 noiembrie, miercuri, (+) Sf. Cuv. Antonie de la Iezerul-Vâlcea; Sf. Ier. Amfilohie, ep. Iconiei, și Grigorie, ep. Acragandelor
 24 noiembrie, joi, Sf. Mc. Clement, Ep. Romei și Petru, Ep. Alexandriei
 25 noiembrie, vineri, (+) Sf. M. Mc. Ecaterina; Sf. M. Mc. Mercurie (Odovania Praznicului intrării în Biserică a Maicii Domnului)
 26 noiembrie, sâmbătă, Sf. Cuv. Alipie Stâlpnicul, Nicon și Stelian Paflagonul
 27 noiembrie, duminică, Sf. M. Mc. Iacob Persul; Sf. Cuv. Natanail și Pinufrie. Duminica a XXX-a după Rusalii (Dregătorul bogat – păzirea poruncilor)

Pelerinaj pe urmele lui Andrei Șaguna, la biserica din Mișcolț

Credincioșii ortodocși români din capitala Ungariei vor efectua, pe 20 noiembrie, un pelerinaj la biserica ortodoxă din Mișcolț, în care a fost botezat în copilărie Andrei Șaguna, cel care avea să devină mitropolit al românilor din Ardeal. La acest eveniment, organizat prin grija *pr. Marius Maghiaru* și cu susținerea Autoguvernării Românești a sectorului VII, din Budapesta, pelerinii vor participa la Sfânta Liturghie arhierească, oficiată de PS Episcopul Siluan, care va începe la ora 10.30, împreună cu credincioșii ortodocși maghiari ai parohiei din Mișcolț.

A.B.

Ziua Națională a României, sărbătorită în Ungaria

Ziua Națională a României va fi sărbătorită în Ungaria, la Budapesta, Seghedin și Jula, de către misiunile diplomatice ale României în această țară.

Ambasada României la Budapesta organizează, pe 28 noiembrie, de la ora 18.00, o recepție la Hotelul Corinthia, din Budapesta (1073, Blv. Erzsébet nr. 43-49). Evenimentul va cuprinde și un recital de excepție cu *Alexandru Tomescu*, violonist român, câștigător a numeroase premii naționale și internaționale la festivalurile de muzică clasică. De la debutul său din 1985, acesta a susținut peste 200 de concerte, iar pentru măiestria lui i-a fost acordat de către statul român privilegiul de a cânta pe vioara Stradivarius care fusese anterior în posesia muzicianului Ion Voicu.

Consulatul General al României de la Seghedin sărbătorește Ziua Națională, cu o recepție, la Hotelul Tisza din Seghedin. Evenimentul are loc pe 29 noiembrie, cu începere de la ora 18.00.

Consulatul General al României de la Jula așteaptă invitații la Ziua Națională a României, vineri, 2 decembrie. Recepția va avea loc în sala festivă a Hotelului Erkel din Jula, de la ora 17.00.

Poza săptămânii

Suntem tot mai moderni...

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foaia românească aparține autorilor. Foaia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

POEZIE

Octavian
Goga

Toamna

Val de brumă argintie
Mi-a împodobit grădina,
Tufelor de lămâiță
Li se uscă rădăcina.

Peste creștet de dumbravă
Norii suri își poartă plumbul.
Cu podoaba zdrențuită
Tremură pe câmp porumbul.

Și cum de la miazănoapte
Vine vântul fără milă,
De pe vârful șurii noastre
Smulge-n zbor câte-o șindrilă.

De vifonița păgână,
Se-îndoiesc nucii bătrânii,
Plâng-e-un pui de ciocârlie
Sus, pe cumpăna fântânii.

Îl ascult și simt sub gene
Cum o lacrimă-mi învie;
— Ni s-aseamănă povestea,
Pui golaș de ciocârlie.

Acest colț de pagină îl vom dedica, pe parcursul întregului an 2016, poeziei românești. Opriti-vă, săptămână de săptămână, pentru câteva momente și bucurați-vă de frumusețea cuvântului românesc!

Pe copertă: Conferință despre noile manuale pentru elevii români din Ungaria (Foto: Anca Butar)

Simpozion științific la Julia – o întâlnire de prestigiu a intelectualilor români

În zilele de 12–13 noiembrie, la Julia s-a desfășurat cel de-al XXVI-lea simpozion științific, organizat de Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria. Acțiunea a avut loc cu sprijinul acordat de Ministerul Afacerilor Externe, de Departamentul Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni și de Ministerul Resurselor Umane de la Budapesta. La desfășurarea lucrărilor au participat, alături de numeroși invitați din Ungaria și România, și ambasadorul României în Ungaria, domnul **Marius Lazurca** și consulul general **Florin Vasiloni** de la Julia.

Cuvântul de deschidere și de închidere a simpozionului i-a revenit conducerii Institutului, în persoana doamnei **dr. Maria Berényi**, care a salutat cu entuziasm ediția prezentă. Aceasta a subliniat faptul că acest un sfert de secol de existență a adus în portofoliul Institutului în jur de o sută de volume, sute de articole științifice, apărute în reviste academice, precum și în periodicele proprii. S-a reușit consolidarea unui colectiv de excepție printre care se numără și protagoniștii simpozionului actual, devenit tradițional și de prestigiu.

„Organizarea simpoziunilor am început-o în toamna anului 1990. Am avut grija apoi ca aceste evenimente să aibă loc în fiecare an și, iată, am ajuns în al 26-lea an de existență. Împrejurările de la început nu erau, poate, cu mult mai prielnice decât cele neprilnice, de astăzi. Institutul a întâmpinat mereu diferite obstacole. Ne-am asumat organizarea acestui simpozion cu intenția declarată de a redescoperi și de a împărtăși valorile spirituale și culturale ale comunității românești din Ungaria. Simpozionul a devenit un model, acela al proiectelor culturale, care nu sunt abandonate cu ușurință, așa cum se întâmplă adesea în lumea de astăzi. Apoi, sutele de comunicări științifice, susținute timp de două decenii și jumătate în cadrul lucrărilor simpozionului, care au fost publicate și au ajuns astfel să fie larg popularizate, pentru că din fericire volumele simpozionului ajung la mulți oameni. Viața unei publicații este efemeritatea însăși. Așa că o publicație atingând douăzeci și cinci de ani e deja un fenomen...”, a spus doamna Maria Berényi în deschiderea evenimentului.

(Continuare în pag. a 9-a)

Editorial

3 zile, 2 conferințe, 1 scop comun

Sfârșitul săptămânii trecute a fost unul intens pentru mulți dintre intelectualii comunității noastre, care vineri au luat parte la conferința „Inovație și creativitate în învățământul românesc din Ungaria”, ținută la Liceul „N. Bălcescu” din Julia, iar sâmbătă și duminică la Simpozionul științific al Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria, ținut tot la Julia, cu participarea mai multor cercetători români din Ungaria și România. Au fost trei zile în care s-a vorbit, s-a analizat nu doar trecutul ci și viitorul comunității istorice române din Ungaria.

La conferința de vineri au fost lansate zece manualele noi și moderne pentru școlarii români din Ungaria, alături de numeroase manuale traduse din maghiară în română. Am văzut cum majoritatea autorilor și-au prezentat propriile volume, explicându-ne metodele după care și-au conceput operele, iar cei aproape 200 de profesori veniți la conferință de la toate școlile în care se învață limba română în Ungaria îi ascultau cu deosebită curiozitate și interes cum le vor ajuta aceste manuale activitatea zilnică de la catedră. Cu un singur lucru au fost de acord cu toții: de pe acum nimeni nu se va mai putea plânge de lipsa manualelor. Optimiștii cred că aceste manuale noi vor fi de mare ajutor atât pentru profesori cât și pentru elevii care într-adevăr vor să învețe limba, literatura română, sau orice altă disciplină în limba română. Scepticii spun că, din păcate, e tot mai greu cu copiii de azi, care nu mai aduc de acasă din familie limba română. Poate dacă aveam aceste manuale acum douăzeci de ani se mai puteau face lucruri mari... Oricum, timpul va demonstra cine va avea dreptate. Cert este că de pe acum atât munca profesorilor cât și cea a elevilor va fi mult ușurată prin aceste noi manuale.

Printre autorii acestor cărți pentru elevi găsim nu doar profesori, dar și cercetători români din Ungaria. Mai ales manualele care prezintă istoria, etnografia sau cultura tradițională a comunității românești fac multe referiri la lucrările, publicațiile apărute sub egida Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria. Până să apară manuale pentru aceste discipline, mulți profesori se foloseau în munca lor de predare de scrierile cercetătorilor. Tocmai din acest motiv, la toate cele 26 de ediții ale simpozionului câte s-au organizat până acum au participat în număr semnificativ profesori, pedagogi de la școlile noastre. Așa s-a întâmplat și la simpozionul din zilele trecute, când alături de istorici, etnografi, lingviști consacrați din România și Ungaria s-au înscris cu comunicări și doi tineri profesori din cadrul comunității, unul cu diplomă obținută în arte plastice la o universitate din România, iar celălalt cu diplomă în domeniul muzicii, obținută în Ungaria, dar ambii cercetând subiecte interesante din cultura românească.

Cele două conferințe la care am participat timp de trei zile ne-au demonstrat că, de fapt, cercetătorii, profesorii, intelectualii în general au un singur scop comun: supraviețuirea comunității noastre românești, răspândirea limbii române la tinerele generații, întărirea identității române prin cunoașterea trecutului istoric și cultural. „Identitatea minorităților, din pricina lipsei adevăratelor forțe istorico-politice, se afirmă prin cultură, artă și literatură. Aspirația spre autodefinire este deosebit de sugestiv dublată de nevoia de a se recunoaște propriul specific, originalitatea și excepționalitatea”, a spus cercetătoarea și poeta Maria Berényi în deschiderea lucrărilor simpozionului. Nu știm dacă domnia sa a fost influențată de prezența cercetătorilor și artiștilor tineri care au contribuit la reușita actualului simpozion, primii prin prelegeri iar cei din urmă prin lucrări artistice, dar de această dată parcă plutea în aer mai multă speranță de viitor decât în anii trecuți. Sperăm să nu ne înșelăm.

Eva Șimon

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE
DEPARTAMENTUL POLITICI PENTRU RELAȚIA
CU ROMÂNII DE PRETUTINDENI

Această revistă a fost tipărită cu sprijinul parțial al Ministerului Afacerilor Externe – Departamentul Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni. Conținutul acestei publicații nu reprezintă poziția oficială a DPRRP.

Nicolae Steinhardt: 25 de moduri de a-L mărturisi pe Dumnezeu în viața de zi cu zi

Suntem neîncetat îmbiați cu posibilitatea de a ne recunoaște și vădi ucenici feluriți și neabătuți ai lui Iisus Hristos. Oricui îi este oricând dat – nu numai în momente eroice – a-L mărturisi. Și poate că această mărturisire, zi de zi, în împrejurări modeste și mărunte,

nu-i deloc mai ușoară decât cea eroică de care nu toți avem parte. Numărul drumurilor prin care îi putem vădi dragostea, încrederea și devotamentul nostru este infinit.

1. Îl slăvim pe Hristos mai întâi săvârșind cele menționate de El însuși: dând să mănânce flă-mânzilor, dând de băut însetaților, primind pe cei străini, îmbrăcând pe cei goi, cercetând pe bolnavi și mergând să-i vedem pe cei ferecați în temniță.

2. Tot astfel crezând neîndoielnic că El este Calea, Adevărul și Viața;

3. Postind, rugându-ne, priveghind, făcând mi-lostenii, înfrânându-ne;

4. Dar și iertând pe greșiții noștri, alungând de la noi ținerea de minte a răului ce ni s-a făcut, iubind pe aproapele nostru (și nu numai iubindu-l, ci îngăduindu-i a fi așa cum este, nepretinzându-i să fie aidoma nouă), binecuvântându-ne (ori, de ne vine peste poate, măcar neblestemându-ne) vrășmașii;

5. Dovedindu-ne blânzi și smeriți cu inima, făcă-tori de pace, nearțăgoși, neînfumurați, păstrători de cuget curat;

6. Făptuind binele în taină, mâniindu-ne doar pe foarte scurtă vreme, nu mai târziu de apusul soarelui, oricând gata a ierta și a ne domoli, neîngrijorându-ne în exces de cele ale lumii și ale trupului. Făcându-ne muți și surzi când suntem zădărați, neînvoindu-ne facilei ispite de a mostra și dojeni când simțim că avem dreptate, nejudicând pe nimeni (anevoioasă, dar meritorie virtute);

7. Netemându-ne, alungând frica, socotind-o ca pe un păcat de moarte, ca pe năpasta lumii, îndrăznind, mereu dând dovadă de bărbăție, de ostășie;

8. Adăpostind pe călători, ajutând pe cei slabi, primind cu bucurie pe slujitorii Domnului, necerând (cu fățarnică nepărtinire și vicleană înțelepciune) semne și minuni, neispitindu-L pe Domnul cu cereri nesăbuite, ridicole sau neobrazate;

9. Nefiind formalști, bucheri și pierduți în mărunțișuri, nepunând litera deasupra legii. Ci privind lucrurile, de fiecare dată, cu spirit larg și tolerant, izbutind a ieși din noi înșine, a ne vedea, judeca și aprecia din afară, așa cum ne-ar surprinde privirea rece și neprevenită a unui terț;

10. Neacceptând a fi robi patimilor (spre a ne face de basm și de batjocoră demonilor), dar nici textelor;

11. Nelăsând bogăția (ori arghirofilia, care poate locui și în cel neavut) să ne stăpânească, nepunându-ne toată încrederea în cele vremelnice, făcându-ne din legea relativității, principiul incertitudinii și doctrina instabilității celor lumești întreitul temei al unui reflex instinctiv când vor să ne subjuge cu strălucirea lor;

12. Nepizmuind, neaștintindu-ne ochii asupra semenilor noștri, asupra greșelilor și inevitabilelor cusururi omenești, ci mai vartos asupra alor noastre;

13. Neluând numele lui Dumnezeu în deșert, rodindu-ne talentul ori talanții, ori fracțiunea de talant;

14. Neîngăduind ca strâmtoarea, prigoana, grijile veacului, înșelă-ciunea avuției și poftele să înăbușe rodirea Cuvântului în noi;

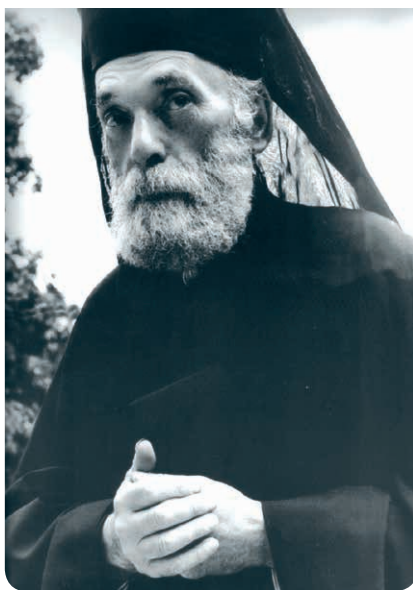
15. Lăsând nevinovăția copilăriei să ne roueze sufletul și să ne vin-dece de uscata respectabilitate, întocmai ca Zaheu care, om în toată firea, nu s-a rușinat să se cațere în pom ca să-L vadă mai bine pe Iisus;

16. Veghind, păstrându-ne treji, dar nepunând mare preț pe tăria noastră, știind că duhul e osârduitor, dar trupul neputincios, iar noi oricând capabili de slăbiciune, de cădere (n-a grăit Fericitul Filip Nerri: ține-mă Doamne de urechi că altminteri Te vând ca Iuda?);

17. Fiind modești, recunoscători, iubindu-L pe Domnul din toată inima, din tot cugetul, din tot sufletul și toată virtutea noastră;

18. Fiind înțelepți ca șerpaii, nu numai blânzi ca porumbeii;

19. Crezând neclintit în Cuvântul lui Iisus, păzindu-l, mâncând și bănd la vremea potrivită preacuratul trup și scump sângele Domnului,

dându-ne bine seama: cât de fericiți suntem că ne învrednicim de aceasta, că niciodată n-a vorbit un om cum vorbește Hristos, că ne putem numi prieteni ai Săi;

20. Grăind vorbe bune ori săvârșind gesturi de compasiune față de semenii noștri, de sim-plici oameni, în ocaziile cele mai întâmplătoare și mai mărunte, *nesfiindu-ne a fi politicoși*, a schița un zâmbet binevoitor până și unui străin, spre exemplu insului care, după ce fără de voie ne-a lovit cu cotul, își cere scuze;

21. Și-L mai slăvim pe Domnul poftind la cină pe cei desconsiderați, nu numai cei sărmani, ci în general cei care nu se bucură de atenția și cinstirea semenilor; cei uitați sau părăsiți – acestora să le dovedim gentilețe, cuviință, solitudine;

22. Oprindu-ne de la păcate, devenind adevă-rați creștini, orice am fi fost înainte de trezire, cu oricare urâte păcate ne-am fi murdărit;

23. Scriind, pictând ori compunând (cei care pot) capodopere. Toate au fost și sunt create numai în starea harului sfinților (Sf. Iustin: „Toate câte filosofii și legislatorii le-au gândit și le-au spus frumos, le-au elaborat grație părții de Logos aflătoare în ei.”)

24. Refuzând a ne zgâi la cel în suferință și descumpănire, rugân-du-ne așa cum știm, chiar dacă nu cunoaștem la perfecție tipicul rugăciunilor (și poate nici *Tatăl nostru*, ca în povestirea cu cei trei sihaștri de pe insulă care nu-l știau, dar umblau pe mare);

25. Aducându-ne mereu aminte că în orice semen al nostru să-lăsluieste suflarea lui Dumnezeu, adică o fărâma de spirit divin și purtându-ne cu el ca atare.

Să nu se îngrijoreze nimeni. Enumerarea de mai sus e strict exemplificatorie. Suntem neîncetat îmbiați cu posibilitatea de a ne recunoaște și vădi ucenici feluriți și neabătuți ai lui Iisus Hristos. Oricui îi este oricând dat – nu numai în momente eroice – a-L mărturisi. Și poate că această mărturisire, zi de zi, în împrejurări modeste și mărunte, nu-i deloc mai ușoară decât cea eroică de care nu toți avem parte. Numărul drumurilor prin care îi putem vădi dragostea, încrederea și devotamentul nostru este infinit.

Toți Îl slăvim pe Hristos numai pe măsura darului, puterii și pri-ceperii noastre, potrivit *stilului* nostru, ar zice Blaga.

(Adaptare după Nicolae Steinhardt, *cap. Felurimi* din cartea „Dă-ruind vei dobândi”)

Simpozion dedicat mitropolitului Andrei Șaguna, la Apateu

Parohia Ortodoxă Română din Apateu, împreună cu Episco-pia Ortodoxă Română din Ungaria organizează, pe 25 noiembrie, simpozionul cu tema „Sfântul Andrei Șaguna – propovăduitor al credinței și al culturii în Transilvania”. Evenimentul va avea loc la Parohia Apateu în curtea căreia, începând din anul 2013, se află bustul turnat în bronz al Marelui Mitropolit al Ardealului. Pro-gramul va începe la ora 10.00, cu o slujbă de „Te Deum”, oficiată de Preasfințitul Părinte Episcop Siluan și alți ierarhi oaspeți și fețe bisericești. La simpozionul care va urma după slujbă vor susține referate: Înaltpreasfințitul Părinte Timotei al Aradului și dr. Maria Berényi, directorul Institutului de Cercetări al Românilor din Unga-ria. Ultima parte a evenimentului va cuprinde un program artistic, susținut de studenții Facultății de Muzică din Oradea, coordonați de profesorii Florina și Florin Mariș-Hinsu.

A.B.

Cenacul despre limba română la Seghedin

Miercuri, 9 noiembrie, consulul general al României la Seghedin, domnul *Ioan Fodoreanu*, a organizat la sediul misiunii diplomatice, o masă rotundă dedicată limbii române. Au răspuns invitației, domnul profesor *dr. Gheorghe Petrușan*, actualmente pensionar, doamna conf. univ. *dr. Mihaela Bucin*, doamnele lector *Maria Gavra* și *dr. Elena Sandu*, precum și domnul lector *dr. Petru Weber*, toți de la Catedra de Limba și Literatura Română din cadrul Institutului Pedagogic „Juhász Gyula”, aparținând Universității din Seghedin, domnul *Petru Cîmpian*, pensionar, fost redactor la Secția Română a Radiodifuziunii Seghedin, domnul *Tiberiu Boca*, redactor al Secției Române a Televiziunii Seghedin, domnul *Adam Bauer*, redactor al Secției Române a Radiodifuziunii Seghedin. Pe lângă aceștia, au mai fost prezenți domnul *Călin Timoc*, conferențiar la Catedra de

Istorie a Universității de Vest din Timișoara, precum și două studente ale Catedrei de Limba și Literatura Română, menționată mai sus. Cu această ocazie, au fost prezentate prelegeri de către unii invitați. Astfel, domnul profesor Gh. Petrușan a prezentat prelegerea intitulată „Grai și identitate”, iar doamna conferențiar Mihaela Bucin, a prezentat prelegerea intitulată „Traduceri ale Bibliei în limba română”. Domnul Petru Cîmpian a prezentat o lucrare intitulată „Limba radiofonică la românii din Ungaria”, doamna Elena Sandu, lucrarea „Manuale românești pentru românii din Ungaria între deziderat și necesitate”. Doamna Maria Gavra a prezentat lucrarea „Poezii inedite din opera lui Tudor Arghezi”, ocazie cu care a și recitat câteva dintre poeziile lui Tudor Arghezi. După fiecare prelegere sau prezentare a unei lucrări, au avut loc comentarii și discuții libere. Astfel că a rezultat o atmosferă plăcută, manifestarea culturală luând sfârșit după circa trei ore și jumătate.

Ședință la Chitighaz despre situația naționalităților din localitate

Pe 7 noiembrie, Comisia pentru Relațiile cu Societatea (CRS) din cadrul Consiliului Județean Bichiș a ținut o ședință la Primăria din Chitighaz. Comisia are sarcina de a întreține relații cu autoguvernările de naționalitate, cu sfera civilă și confesiunile din județ, ca urmare comisia compusă din 5 persoane a fost interesată la Chitighaz de problemele cu care se confruntă naționalitățile din Chitighaz, de activitatea Autoguvernării Românești și instituțiile românești din localitate.

Ședința a fost condusă de către președintele *Mucsi András*, care a subliniat că asemenea ședințe în deplasare au mai avut loc și în comunitățile de slovaci și nemți din județul Bichiș. Președintele a mărturisit că motivul de îngrijorare pe care l-au constatat în rândul naționalităților din județul Bichiș este asimilarea accelerată a acestora.

Maria Gyuricska Kalcso, primarul localității și gazda evenimentului a făcut un scurt istoric al localității axându-se pe realitățile din prezent, subliniind problemele financiare cu care se confruntă localitatea, lipsa locurilor de muncă, factor care a contribuit și la scăderea numărului de locuitori cu peste o mie în ultimele două decenii, actual numărându-se 3700 de locuitori, dintre care aproximativ 1000 de persoane și-au asumat identitatea românească la recensământul din 2011. Domnia sa a mai amintit că primăria are bune relații cu toate instituțiile, că localitatea are școală generală și grădiniță în care procesul educațional se desfășoară și în limba română, că majoritatea românilor din localitate sunt de religie ortodoxă și baptistă, doar că la biserica baptistă serviciul divin se desfășoară în prezent în mare parte în limba maghiară.

Alexandru Finna, președintele Autoguvernării Românești locale a declarat despre fenomenul asimilării că la românii din Chitighaz acesta nu este valabil și că datele recensământului din 2011 nu sunt relevante pentru comunitatea românească din sat, că sunt mult mai mulți români decât s-au înregistrat la recensământ. Domnul Finna a mai mărturisit că Autoguvernarea Românească acordă sprijin financiar pentru școala generală și

biserica ortodoxă română, dar organizează și diferite programe culturale care contribuie la păstrarea identității culturale și lingvistice a românilor de aici. A subliniat faptul că școala românească funcționează foarte bine și din an în an are tot mai mulți elevi, deoarece se înscriu mulți copii de etnie maghiară care doresc să învețe limba română.

Contrar celor spuse de domnul Finna, membrul CRS, *Gheorghe Ardelean*, român din Chitighaz a spus că fenomenul asimilării este accelerat în localitate. Și că foarte rar se mai vorbește spontan românește pe străzile Chitighazului, că nu este suficient să fii de origine românească și să nu mai știi o boabă în limba română, important ar fi să se folosească în cât mai multe situații limba maternă.

După încheierea ședinței, membrii comisiei au vizitat grădinița și școala generală în care învață copiii românilor din Chitighaz și Casa Muzeu din Chitighaz.

La ședință au participat alături de *Mucsi András* și membrii: *Sinka Imre*, *Takács Ferenc*, *Gheorghe Ardelean* și *Simon Tamás*. La reuniune au mai fost prezenți pe lângă cei amintiți mai sus *Pluhár László*, primarul localității Aletea, *Gheorghe Santău*, președintele Autoguvernării Românești din Leucușhaz, și alți consilieri locali.

Săptămâna limbii materne la școala din Micherechi

Școala generală din Micherechi organizează, în perioada 21–25 noiembrie, Săptămâna limbii materne, prin care școala oferă o cunoaștere mai bună a limbii și culturii românești. Elevii vor participa în aceste zile la diferite concursuri, activități și ocupații care vor contribui la îmbogățirea cunoștințelor de limba română. În ziua de vineri, 25 noiembrie, va avea loc o nouă ediție a concursului românesc de ortografie „Gheorghe Martin”. Acesta se va organiza pe trei categorii de vârstă, pentru copii de clasele 3–4, 5–6, 7–8. Pentru fiecare categorie sunt așteptați să se prezinte elevi și de la alte școli din comunitate. De preferință la fiecare categorie să se înscrie măcar doi copii din fiecare școală românească bilingvă din Ungaria.

A.B.

Probleme de matematică. Răspunde cu „adevărat” sau „fals”

1. Mihaela a cumpărat pepeni. Ea avea în total 27 de lei și fiecare pepene costă 4,5 lei.
Adevărat sau Fals: are suficienți bani să cumpere o cantitate exactă de pepeni fără să îi rămână bani în plus?
2. În stația de autobuz erau șapte persoane care așteptau autobuzul. Stația era pentru linia 12 și linia 17, iar autobuzele vin alternativ. Când a venit autobuzul 12, cinci persoane au urcat și șase au coborât. O treime dintre cei care au coborât așteaptă următorul autobuz.
Adevărat sau Fals: în acest moment sunt 4 persoane care așteaptă autobuzul 17?
3. Ionuț a cumpărat un joc pe care a dat 75 de lei. El l-a vândut mai departe unui coleg cu 120 de lei.
Adevărat sau Fals: Ionuț a făcut un profit de 62.5% din vânzarea jocului?
4. Dacă ai un coș cu 9 mere și îi dai fiecărui dintre cei șase prieteni ai tăi câte un măr, vei avea suficiente mere pentru a da fratelui tău, mamei, tatălui și ține câte un măr. Adevărat sau Fals?

1. Adevărat: Mihaela are suficienți bani să cumpere 6 pepeni (27:4,5=6) fără să îi rămână bani în plus.
2. Adevărat: La început au fost șapte oameni. Când cinci au plecat, au mai rămas doi. Șase oameni au coborât din autobuz și o treime au rămas. O treime din șase înseamnă doi. Doi și cu doi fac patru.
3. Fals: Pentru a afla profitul va trebui să împarți prețul de vânzare la prețul de cumpărare. Apoi va trebui să scazi unu care reprezintă prețul inițial. Pentru a afla procentajul va trebui să multiplici rezultatul cu 100. 120:75=1,6. Când scazi 1 va rămâne 0,6 sau 60%.
4. Fals: Dacă ai 9 mere și le dai prietenilor tăi 6 mere, îți mai rămân 3 mere. În familia ta sunteți 4 persoane, așadar nu ai suficiente mere pentru fiecare.

Răspunsuri:

Jocuri care îmbunătățesc notele de la școală

Jocurile amuzante îi ajută pe copii să învețe. Jocurile educative îi provoacă pe copii să își folosească abilitățile și conceptele dobândite și, prin astfel de activități să ajungă să își crească performanțele școlare. Iată ce tip de jocuri îi ajută pe copii să își îmbunătățească notele de la școală:

Testele de inteligență

Chiar dacă par mai mult niște jocuri, testele de inteligență îi fac pe copii să își pună mintea la treabă. Jocurile de inteligență îi ajută să își îmbunătățească memoria, să își dezvolte vocabularul și abilitățile matematice.

Jocurile pe roluri

Atunci când intră în anumite roluri, copiii își dezvoltă imaginația. Atunci când își activează imaginația, copiii își construiesc abilități sociale, emoționale, cele legate de limbaj și gândire, iar toate acestea contribuie la îmbunătățirea notelor de la școală.

Concursuri

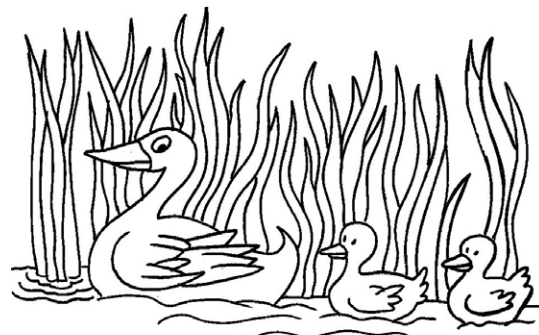
Toate competițiile care implică mișcare fizică îi ajută pe copii să aibă o condiție fizică bună, dar să își îmbunătățească și notele de la școală. Un studiu realizat în 2005 a dezvăluit faptul că elevii care au participat la acest experiment și-au îmbunătățit performanțele școlare pe măsură ce performanțele lor fizice erau tot mai bune.

Completează proverbele!

Din următoarele proverbe lipsește câte un cuvânt. Descoperă care este acesta pentru a completa proverbul și a-i înțelege sensul.

1. Lupul își schimbă părul, dar _____ ba!
2. Gura _____ adevăr grăiește!
3. _____ se numără bobocii.
4. Câte _____ atâtea obiceiuri.
5. Fiecare sac își are _____.
6. Vorba-i de _____, tăcerea e de aur.
7. O mână spală pe alta și amândouă _____.
8. _____ nu merge de multe ori la apă!
9. Capul plecat, _____ nu-l taie.
10. Noaptea e un _____ bun.

1. năravul; 2. păcătosului; 3. Toamna;
4. bordeiuri; 5. peticul; 6. argint;
7. obrazul; 8. Uclorul; 9. sabia; 10. sfetnic

Excursii ale copiilor din Micherechi, în România la Salonta, Oradea și Beiuș

„Consolidarea limbii și culturii românești la Grădinița de Naționalitate Română din Micherechi” – este titlul proiectului realizat și coordonat de prof. *Simina Ghertan*, finanțat de Ministerul Afacerilor Externe, Departamentul Politici Pentru Relația cu Românii de Pretutindeni și Primăria din Micherechi, și derulat în cursul lunii noiembrie a.c. Proiectul cuprinde achiziționarea materialelor didactice auxiliare în limba română, aparatură electronică și excursii. Preșcolarii și colectivul pedagogilor de la grădinița din Micherechi beneficiază de caiete de lucru pentru toate activitățile cuprinse în programa școlară, de planșe educaționale, publicații didactice, jocuri educative, videoproiector. Ne bucurăm nespus de aceste materiale didactice în limba română, care sunt de un real folos pe timp îndelungat.

În săptămâna 7–11 noiembrie, în zilele de miercuri, joi și vineri, am avut parte de mult așteptatele excursii.

În prima zi am vizitat orașul Salonta, iar primul popas a fost la prietenii noștri de la grădinița „Micul Prinț”. Aici am vizionat un spectacol de teatru de păpuși, alături de colegii noștri care ne-au fost gazde. Am urmărit cu mare interes povestea „Ursul păcălit de vulpe”, prezentată de teatrul Piticot din Arad. Apoi am intrat în cele patru grupe, unde am avut activități comune, am desenat, am cântat, am dansat și ne-am jucat. Educatoarele au făcut schimb de idei și de experiențe în ceea ce privește coordonarea activităților la grupă. După ce s-a terminat programul nostru la grădiniță, am mâncat cel mai bun hamburger la Burger Land, unde am fost primiți într-o atmosferă de sărbătoare. La plecarea spre casă, am făcut rezumatul zilei, ne-am bucurat de cât de multe am învățat din acest schimb de experiențe și ne-am făcut planurile pentru a doua zi, așteptând cu nerăbdare excursia la Oradea.

Joi dimineața am vizitat Grădina Zoologică din Oradea, unde copiii au putut să vadă toate animalele lor preferate. Am învățat numele acestora în limba română, le-am pus nume ca unor prieteni dragi și le-am cântat cântecele potrivite fiecăruia. Am văzut lei, tigri, urși, leoparzi și pantere, care ne-au impresionat în mod deosebit, dar și neverițe, canguri și maimuțe, pe care le-am îndrăgit imediat. Interesante și fascinante au fost și reptilele, șerpilor și peștișorii din acvarii. După plimbarea de la zoo, a urmat bine meritata masă. Am fost la McDonalds, unde am mâncat câte un Happy Meal, am primit jucării, baloane și coroane de prinți și prințese. Apoi am petrecut două ore la locul de joacă Utopia din Era Park, unde ne-am simțit ca în paradisul jucăriilor. Ne-am jucat, am format echipe și am participat la concursuri și jocuri educative.

Ultima excursie a fost la Beiuș, la prietenii și partenerii noștri de la Grădinița nr. 1, unde am fost spectatorii unui program cultural de cântece și dansuri populare. A urmat apoi vizita la Muzeul municipal Beiuș, unde am făcut cunoștință cu tot ceea ce înseamnă tradiție. Am văzut costumele populare, lăzi de zestre, mobilier și țesături cu motive tradiționale, obiecte de uz casnic, unelte, ceramică, icoane, iar doamna muzeograf ne-a vorbit pe înțelesul nostru despre fiecare.

Activitățile din proiect nu se opresc aici, urmând ca la sfârșitul lunii să invităm la grădinița noastră cadrele didactice de la grădinițele partenere pentru a le prezenta un program la care vor participa preșcolarii noștri din grupele mijlocii și mari.

Dorim să mulțumim pe această cale Ministerului Afacerilor Externe, Departamentului Politici Pentru Relația cu Românii de Pretutindeni și Primăriei din Micherechi, fără de care nu am fi putut realiza aceste activități.

Mulțumesc de asemenea copiilor și părinților pentru participare, colegelor mele de la grădiniță și Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria pentru ajutorul acordat în derularea proiectului.

Împreună cu copiii, am învățat despre identitatea culturală românească, ne-am făcut mulți prieteni din România cu care am interacționat plăcut și cu care vom păstra legătura în continuare, am văzut obiecte tradiționale românești, am participat la spectacole și, cel mai important, am vorbit românește.

Prof. Simina Ghertan

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE
DEPARTAMENTUL POLITICI PENTRU RELAȚIA
CU ROMÂNII DE PRETUTINDENI

Vizită arhiepiscopală la hramul bisericii din Bedeu

Protectorul bisericii greco-catolice din Bedeu este Sfântul Arhanghel Mihail. Credincioșii din această mică localitate bihoreană, au sărbătorit hramul bisericii în ultima duminică din luna octombrie, când parohia a fost onorată de prezența părintelui Kocsis Fülöp, arhiepiscop-mitropolit greco-catolic de Hajdúdorog. Alături de credincioșii din loc, la slujba arhierescă au participat și mulți oaspeți din Pocei, Leta Mare, Biharkeresztes, Berettyóújfalu, Mezőkeresztes, Nagykereki și Budapesta – ne-a informat într-un comunicat de presă Parohia greco-catolică din Bedeu.

Alături de mitropolit au mai slujit: diaconul Lőrinczi Róbert, protopopul Szimicsku Ferenc, parohul Tarapcsák János din Nyírmártonfalva, parohul Zolcsák Miklós din Pocei, parohul Vadas Krisztián din Carei, preotul dr. Dénes Zoltán din Újiráz, parohul Szarka Béla din Bedeu.

Mesajul predicii, care a ajuns la inimile multor credincioși, s-a bazat pe următoarele: „Îl slujim umil pe Dumnezeu, pentru că El îi ascultă pe cei care cred în El.” „O mare mulțime îl urma și îl îmbulzea. Iar o femeie, care avea hemoragie de doisprezece ani și care suferise multe de la mulți medici și își cheltuisese toată averea, dar nu-i folosisese la nimic, dimpotrivă, ajunsese mult mai rău, auzind despre Isus și venind din spate prin mulțime i-a atins haina; căci își zicea: »De voi atinge chiar și numai hainele lui, voi fi salvată.« Îndată, hemoragia ei s-a oprit și a știut în trupul ei că a fost vindecată de boală. Isus și-a dat seama îndată că o putere ieșise din el și, întorcându-se către mulțime, a spus: »Cine mi-a atins hainele?« Dar discipolii i-au zis: »Vezi că mulțimea te îmbulzește și tu spui: Cine m-a atins?«. Privea de jur împrejur s-o vadă pe cea care făcuse aceasta. Femeia, cuprinsă de frică și tremurând, știind ce i se întâmplase, a venit și a căzut în fața lui și i-a spus tot adevărul Atunci el i-a spus: »Fiică, credința ta te-a mântuit; mergi în pace și fii vindecată de suferința ta!«

Mitropolitul Fülöp le-a predicat credincioșilor din Bedeu: Să ne încredem în Dumnezeu, să-l slujim umili. Să rămânem „mici” și să nu vrem să devenim „mari”, pentru că știm că ultimii vor deveni primii și primii vor ajunge să fie ultimii. Să nu ne dorim cu orice preț puterea!

Hramul bisericii s-a încheiat cu o agapă frățească, la care au contribuit cu donații și ajutoare mulți credincioși și binevoitori.

Oameni și istorii cu care ne mândrim

Cum trăia Gheorghe Șincai la Buda acum 200 de ani?

Gheorghe Șincai (n. 28 febr. 1754, Râciu, Mureș – d. 2 noiembrie 1816, Sinea) ajunge la Buda în luna octombrie 1803, stabilindu-se la Kovachich Márton care i-a asigurat casă și masă în schimbul aranjării bibliotecii și manuscriselor sale. Din 1804 lucrează la Tipografia din Buda. În 1806, încurajat de episcopul Samuil Vulcan din Oradea, Șincai începe a-și tipări *Hronica* sa ca supliment la *Calendarul de Buda*, cu o urmare în 1809. Publicarea *Hronicii* s-a întrerupt însă, fiind oprită de cenzură. În 1809, Șincai își caută din nou adăpost în casa familiei Vass, la foștii săi elevi, într-un sat din Ținutul Cașoviei.

Gheorghe Șincai a fost interesat în primul rând de cercetări de istorie, dar a acordat atenție și problemelor de lingvistică românească. Aceasta o dovedește contribuția sa la prima ediție, din 1780, a cărții *Elementa*. Cu toate că activitatea sa e multilaterală, domeniul principal al cercetărilor sale a fost trecutul istoric al poporului român, în speță, originea romană și continuitatea românilor în Transilvania. Opera sa fundamentală se intitulează: *Hronica românilor și a mai multor neamuri, în cât au fost ele așa de amestecate cu românii, cât lucrurile, întâmplările și faptele unora fără de ale altora nu se pot scrie pre înțeles, din mai mulți autori în cursul de 34 de ani culeasă și după anii de la nașterea domnului Isus Hristos alcătuită*. Din 26 de volume, cât cuprinde materialul documentar adunat, Șincai a alcătuit un compediu în trei volume. Din acest material a elaborat amintita *Hronică*.

Liceul „Gh. Șincai” din Baia Mare

Intenția autorului a fost de a o publica în continuare prin calendare, cum a început. Această intenție nu s-a realizat, fiindcă pe postul de cenzor al tipografiei a fost numit Petru Maior, cu care nu era în relații amicale. Acest post a fost solicitat și de Gh. Șincai, dar episcopul orădean nu l-a recomandat, pe motivul vârstei sale înaintate. Pentru postul în discuție episcopul Samuil Vulcan a propus pe următorii: Petru Maior, David Mihail, Gheorghe Șincai, Alexie Aaron, dintre care a fost acceptat Petru Maior.

Șincai simțindu-se marginalizat, în anul 1812 și-a dat demisia și s-a mutat la familia Vass, la Sinea, unde a fost angajat ca percepător. Aici i se crează condiții prielnice continuării și redactării operei sale. *Hronica* însă nu a putut vedea lumina tiparului în timpul vieții autorului, fiind apreciat de cenzură ca subversiv. Această carte posedă, în orice caz, meritul de a depozita o cantitate enormă de informație.

Șincai avea relații de specialitate și personale cu mulți scriitori maghiari ca Kornidesz Dániel, Benki József, Hadik András, Pray György și alții. În locuința sa din Buda au poposit de mai multe ori prietenii săi maghiari pe care i-a vizitat la rândul său. Asupra intensității activității desfășurate la Pesta suntem informați astfel: „Mă scol dis de dimineață, la ora patru mă așez la masă, corectez, scriu sau citesc până la opt și jumătate, atunci merg la Pesta și la ora nouă intrând în vreo bibliotecă, acolo până la douăsprezece citesc mai ales manuscrise, la care foarte greu am avut acces, atunci mă reîntorc în cetate să iau masa, isprăvind pe la ora două masa, o jumătate de oră dau destinderii sufletești, plimbându-mă cu unii și alții, la două și jumătate merg din nou la Pesta și de la trei la șase sunt din nou în bibliotecă, după șase reîntors la Buda, peste o jumătate de oră mă apuc iar de lucru până la opt, dar asta nu întotdeauna, căci adeseori fac vizite, uneori eu sunt vizitat, iar la ora opt seara după atâta alergătură, merg și mănânc și beau, dacă am ce, în sfârșit la ora zece vin la culcare.”

Maria Berényi (www.facebook.com/maria.berenyi.9)

(Urmare din pag. a 3-a)

Simpozion științific la Julia – o întâlnire de prestigiu a intelectualilor români

Pe parcursul celor două zile, au fost susținute mai multe comunicări cultural-științifice, paleta acestora fiind foarte variată. Prof. univ.dr. Cornel Sigmirean, de la Facultatea de Științe și Litere a Universității „Petru Maior” din Târgu Mureș, fidel susținător al simpozionului, a prezentat o lucrare despre primul și cel mai mare istoric al tuturor românilor, Gheorghe Șincai, de la a cărui moarte la începutul acestei luni s-au împlinit 200 de ani. Interesante și ample biografii culturale despre Sfântului Andrei Șaguna și Magnatul de la Lucareț, dr. Iosif Gall (cel de-al doilea mare mecenat după Andrei Șaguna) au fost prezentate cu pricepere de către istoricii Mircea Gheorghe Abrudan și Ovidiu Iudean din Cluj-Napoca. Iulia Mărgărit din București a dezvăluit cele mai importante părți ale basmului popular, cu întâmplări la care participă personaje supranaturale dar și reale ce trec prin situații fabuloase. A făcut și o comparație cu basmul lui Vasile Gurzău „Împăratul și săracul”, basm care susține ordinea valorică a binelui, triumfând împotriva forțelor răului. Dr. Elena Rodica Colta, etnolog la Complexul Muzeal Arad a susținut o comunicare despre ieșirea din patriarhatul tradițional al femeii și plecarea sa din sat, emanciparea acesteia, în lucrarea intitulată „Adio diferenței. Ieșirea tărăncii române din imobilism”. Elena Csobai, muzeograf, colaborator al Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria s-a ocupat, în detaliu, de comunitatea ortodoxă românească din Homorogul Unguresc și Komádi (jud. Bihor), care au funcționat ca filiale ale bisericii ortodoxe din Săcal și ale căror vestigii au fost donate în anul 1925 bisericii din Săcal. Doamnele Maria Marin și Daniela Răuțu (București) au adus în fața publicului elemente arhaice sau învechite în morfosintaxa graiurilor românești din Ungaria în prezentarea „De ce un dicționar al graiurilor românești din Ungaria?”. Dr. Anna Borbély de la Institutul de Cercetări Lingvistice al Academiei din Budapesta a prezentat o statistică despre bilingvism, în urma unor cercetări la o familie de români din Chitighaz. Jasmina Glišici și Ivița Glišici din Golubac (Timoc, Serbia) au făcut o prezentare succintă despre viața românilor din Serbia de Nord-Est, despre posibilitatea de a utiliza limba română și drepturile acestora.

La finalul primei zile au fost prezentate și noile publicații ale Institutului, care apar în mod tradițional în fiecare an în preajma simpozionului, fiind vorba despre revista etnografică „Izvorul” (redactor:

Emilia Martin), revista culturală „Lumina” (redactor: Elena Csobai), și „Simpozion” (redactor: Maria Berényi), publicație care cuprinde comunicările simpozionului științific de anul trecut.

„În anul 2016 trăim momentul aniversar în care cultura română a primit un nume nou, devenit simbolul ei în universalitate: Eminescu. La 9 martie 1866, revista Familia, publicație românească cu sediul la Pesta, lansează un nou poet care avea să se impună atenției publice din chiar acel an”, a spus Maria Berényi la vernisajul expoziției „150 de ani de la debutul lui Mihai Eminescu în revista Familia de la Pesta”, în cadrul căreia au fost expuse lucrări ale artiștilor plastici români din Ungaria, pe nume: Adela Kiss, Ștefan Oroian, Emilia Nagy și Elena Csobai Botyánszki.

Cinci elevi ai Liceului „N. Bălcescu” din Julia (Nicoleta Solcan, Csaba Cefan, Kata Martin, Cristian Bigu și Anita László) au prezentat, legat de aniversarea a 150 de ani de la debutul lui Mihai Eminescu, poezii din creația poetului nemuritor.

Lucrările din a doua zi au cuprins: o prelegere de-a tânărului profesor de muzică Grigore Poiendan din Micherechi, care la fel ca anul trecut și-a încântat publicul nu doar cu rezultate ale unor cercetări muzicologice în satul său natal, dar și cu câteva înregistrări de la oameni mai în vârstă din Micherechi. Două profesoare, mamă și fiică, Stella Nikula și Iuliana Machhour ne-au convins, prin prelegerile lor, că bijuteria este mai mult decât un simplu obiect de decor. Iuliana a prezentat o lucrare mai generală despre acest subiect, Stella însă a adus și exemple despre credințele românilor legate de bijuterii. Istoricul Gabriel Moisa din Oradea a vorbit despre cercetările istoriografice din Bihor, iar Emilia Martin ne-a dezvăluit întâmplări mai puțin cunoscute din trecutul Micherechiului, și anume, emigrația în America reflectată în memoria culturală a micherechenilor. Ultima prelegere a fost cea a directoarei Institutului, dr. Maria Berényi, care a evocat cei 150 de ani de la constituirea Academiei Române, punând accentul pe manuscrisele și documentele lui Moise Nicoară găsite la Biblioteca Academiei.

Evenimentul s-a încheiat cu gânduri optimiste în legătură cu viitorul Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria și cu simpozionul său anual, care a devenit, în cei 26 de ani, o întâlnire de prestigiu a intelectualilor români.

A.B.-E.Ș.

„Mulțumesc că mi-ați umplut sufletul de dorul de a mai rămâne între voi”

Dragii mei,

Aș dori pe această cale să Vă mulțumesc pentru frumoasele și multele felicitări pe care le-am primit personal sau prin medii cu ocazia împlinirii a 90 de ani de viață.

Anii îi primim de la Dumnezeu în clipa nașterii. Prin purtarea Sa de grijă și a părinților mei m-am maturizat și am primit pe calea vieții mele îngeri păzitori: soțul meu preot, fiica mea, ginerele, nepoții, strănepoții, rude, nenumerați oameni buni, care la încercări m-au sprijinit, în clipe frumoase s-au bucurat împreună cu mine, precum și acum.

Mulțumesc frumos tuturor care mi-ați oferit bucurie în aceste zile: prieteni, foști și actuali elevi, reprezentanți ai instituțiilor noastre românești și multora pe care nu am spațiu să-i enumăr aici, dar țin seama de fiecare gând bun. Mulțumesc că mi-ați umplut sufletul de dorul de a mai rămâne între voi. Dumnezeuastră – dacă așa vrea și Bunul Dumnezeu la care mă rog – să Vă dea fiecăruia sănătate, multe bucurii.

Cu mult drag și recunoștință,

Maria Misaroș Iuhăș, învățătoare

Musai să știi: 20 de cuvinte ciudate ale ardelenilor, pe care ceilalți români nu le înțeleg. Ei sunt „nialcoși”, se „coată” în oglindă și savurează „cocioanele”

Graiul ardelenesc este unul aparte. Ardelenii vorbesc rar, cumpătat, molcom și doar dacă au cu adevărat ceva de spus. Nu bârfesc și nu le e rușine cu arhaismele și „culoarea” graiului lor. Ți-i drag să-i ascuți și să deslușești rostul tradițiilor lor vorbite. Și „musai” să luați aminte, scrie ziarul „Adevărul”.

Regionalismele au dus la dezvoltarea graiului diferitelor zone din România. Ele ocupă locul central în seria ramificațiilor teritoriale și constituie faptele de limbă existente într-o anumită regiune.

„În literatura română, regionalismele sunt folosite de scriitori în scop artistic, ele sunt o permanentă sursă de îmbogățire a limbii literare. Utilizarea lor cu măsură și măiestrie este admisă, chiar recomandabilă, dar abundența lor poate dăuna valorii artistice”, susține prof. univ. dr. Dumitru Draica, de la Facultatea de Litere din Oradea.

Pe lângă cuvinte de origine latină, graiul ardelenesc este bogat în cuvinte împrumutate din limba maghiară. Contactului îndelung între cele două popoare a dus la influențe lingvistice reciproce în lexic, și în mică măsură, în formarea cuvintelor.

„Începuturile influenței limbii maghiare datează din secolul al XI-lea. Elementele lexicale de origine maghiară se împart în: o parte care se întâlnește, exclusiv, în graiurile din Transilvania, și o altă parte care se află pe întreg teritoriul românesc”, susține prof. univ. dr. Dumitru Draica.

Ovid Densușian arată că numărul relativ mare de elemente lexicale maghiare răspândite pe întreg teritoriul lingvistic dacoromân se explică ușor, ținând seama de trecutul istoric al țărilor românești, între populația din Transilvania și cea din Muntenia și Moldova, păstrându-se legături permanente, variate.

Regionalisme din Ardeal

fedeu = capac
bolund = nebun
laibăr = haină țărănesc până în talie
gherbevos = fierul de la sobă
cios = paznic de hotar, pădurar
goz = nutreț pentru vite, gunoi
șușorcă = pănușă, foi de știulete
tenchi = porumb
zădie = șorț, catrință
cotătoare = oglindă
chefe = perie
ciont = os
badoc = bidon, vas
budigăi = chiloți
lipideu = cearceaf
cocioane = piftie
bendéu = burtă
cinoș = chipeș, frumos
nialcoș = cochet, elegant
piscoș = murdar

În trilogia eastern Ardelenii, care cuprinde filmele „Profețul, aurul și ardelenii” (1978), „Artista, dolarii și ardelenii” (1980) și „Pruncul, petrolul și ardelenii” (1981), Traian Brad (Ilarion Ciobanu) și frații lui, originari din satul Poplaca, vorbesc în grai ardelenesc, folosind multe cuvinte cunoscute mai cu seamă în Ardeal.

Glume

— Vreau să divorțez, domnule avocat.
— Și care e motivul, doamnă?
— Nu mi-a fost credincios.
— Adică?
— Adică mi-am dat seama că nu e tatăl copilului meu.

Nevasta către soț:
— Dragule, tu nu îmi spui niciodată că mă iubești.
Soțul:
— Ți-am spus o dată. Dacă o să fie vreo schimbare, atunci te anunț!

La grădiniță, trei copii stau de vorbă.
Primul, fiu de îngrijitor de păsări:
— Pe mine m-a adus barza!
Fiul unui grădinar:
— Eu am fost găsit în varză!
Fiul lui un hacker:
— Eu am fost descărcat de pe internet.

O blondă își sună o prietenă:
— Dragă, azi noapte am dormit la un hotel și acum sunt disperată pentru că nu pot ieși din cameră!
— Cum așa?
— Păi camera are numai trei uși și una duce în baie, una duce în dulap și una are pe mâner un semn pe care scrie „Nu deranjați”!

Un fermier care cultiva cartofi a fost trimis în închisoare exact când trebuia să sape pământul ca să cultive cartofii. Știa că soția lui nu era destul de puternică ca să sape, dar ar fi reușit să îi planteze; mai știa și că nu avea nici un prieten sau vecin care ar vrea să sape pământul pentru el. Așa că el a scris o scrisoare pentru soția sa: „Te rog, nu săpa pământul pentru cartofi. Acolo am banii și pistolul”.

Peste zece zile, el a primit o scrisoare de la soția sa. „Cred că cineva citește scrisorile tale înainte să iasă din închisoare. Niște polițiști au venit acum două zile și au săpat tot pământul. Ce să fac acum?”

Prizonierul a trimis o scrisoare înapoi imediat: „Plantează cartofii, bine-înțeles”.

O blondă le povestește prietenelor sale:

— Aseară m-a sunat un necunoscut și mi-a propus să mă întâlnesc cu el la miezul nopții în cimitir. Cred că era labil psihic, pentru că n-a venit.

— Draga mea, chiar e posibil ca eu să aflu tot timpul ultimul ce se întâmplă în casa asta?

— Calmează-te dragul meu, nu mai striga, trezești copilul...
— Copilul!?!? Care copil!?!?

Un scoțian a făcut accident cu mașina, iar după două zile și-a revenit pe patul de spital. Acolo, un doctor îi spune că are două vești, una bună și alta proastă.

— Spune întâi vestea proastă, cere scoțianul.

— O să vi se taie ambele picioare.
— Vai de viața mea! Și vestea bună? întreabă supărat scoțianul.
— Medicul chirurg vrea să vă cumpere adidași.

TV

– emisiuni care
merită văzute

Salutări de la Agigea

Vineri, 18 noiembrie, ora 18.30,
TVR Internațional

Realizat la doi ani după „Escapada”, cineastul îmbrățișează din plin, în „Salutări de la Agigea”, conformismul politic cel mai desantat, închinând osanale șantierului sclavagist al Canalului Dunăre-Marea Neagră, unde Ceaușescu ordona să fie aduși la muncă silnică (așa-zis „patriotică”) elevii de liceu, studenții și soldații.

Mircea

Sâmbătă, 19 noiembrie, ora 10.30, TVR
Internațional

În 1393, Imperiul Otoman încercă să cucerească toată lumea cunoscută acelor timpuri. În drumul lor nu a mai rămas decât micul principat al Valahiei, condus de marele domnitor Mircea cel Bătrân. Ani de zile acesta a luptat atât împotriva turcilor cât și a altor năvălitori, menținând independența țării sale. Ajuns în amurgul vieții, Mircea nu are de lăsat urmașilor decât o singură moștenire: Libertatea! Și pentru asigurarea acesteia, el trebuie să treacă de înfruntarea finală cu turcii...

Excursie

Duminică, 20 noiembrie, ora 13.30,
Cinemax

După ce află că extraterestrii au aterizat în România, Eugen (9 ani) fură o cameră video din magazinul unde tatăl său este angajat ca paznic și începe să își filmeze viața de zi cu zi, apoi dispăre. Când micuțul este găsit, imaginile filmate sunt greșit interpretate de către mass-media.

*Orele emisiunilor indică ora României

O VOCE ROMÂNEASCĂ

– viața și tradițiile românilor
din Ungaria

21 NOIEMBRIE (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: De dor și drag – emisiune de muzică populară realizată de Zoe Fuicu (Radio Timișoara) 17.55: Încheiere

22 NOIEMBRIE (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 16.50: Evenimente culturale din zona de vest a României / Agneta Nica 17.00: Știri, date meteo 17.10 EU aleg România – 100 de personalități 16.20: La ceas de taină – Radio România 17.55: Încheiere

23 NOIEMBRIE (Tiberiu Boca)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri 17.20: Clubul suporterilor 17.55: Încheiere

24 NOIEMBRIE (Ștefan Crâsta)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Nota săptămânii semnată de Edda Illyés 17.20: Revista presei 17.30: O istorie scurtă a românilor povestită celor tineri de către istoricul Neagu Djuvara 17.55: Încheiere

25 NOIEMBRIE (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: EU aleg România – 100 de destinații 16.40: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.20 Sarea în bucate / preluare Radio Antena Satelor 17.55: Încheiere

26 NOIEMBRIE (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Programul bisericilor ortodoxe și al celor neoprotestante 16.15: File de calendar 16.30: Coloana infinitului – emisiune de muzică populară realizată de Gheorghe Verman/Radio București 17.20: Emisiune de muzică ușoară – trupa VH2 17.55: Încheiere

27 NOIEMBRIE (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: În lumea credinței – emisiune religioasă 17.00: Sinteza știrilor săptămânii 17.10: File de calendar 17.15: Retrospectiva săptămânii (spicuri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 17.55: Încheiere

O VOCE ROMÂNEASCĂ –
EMISIUNE RADIOFONICĂ
ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Zilnic între orele 16.00–18.00 pe undele medii cu frecvențele de 873 kHz și 1188 kHz. Pe internet la adresa: <http://www.mediaklikk.hu> (în direct la „Élő műsor/Nemzetiségi rádió”) sau în arhivă la adresa <http://www.mediaklikk.hu/musor/roman>

Contact:

MTVA Studioul din Seghedin
6721, Blv. Kossuth Lajos nr. 29.
Tel.: +36-62/549-201; +36-62/333-766
e-mail: roman@radio.hu

Abonați-vă la
e-FOAIA
la prețul
de anul trecut!

„E-Foaia” este varianta electronică a „Foi” tipărite. Cititorii „E-Foi” vor avea avantajul că vor putea citi paginile revistei în color și cu o zi mai devreme decât ceilalți abonați. „E-Foaia” cuprinde și acele articole și fotografii, care în ediția online nu apar. „E-Foaia” este realizată în format PDF și poate fi citită cu programul gratuit Adobe Reader, cu ajutorul căruia puteți să căutați expresii sau conținuturi, dar puteți și printa toată revista.

Abonamente la „E-Foaia”:

3 luni – 1200 ft

6 luni – 2000 ft

12 luni – 3500 ft

CUVÂNTUL SĂPTĂMÂNII

dexonline
Dicționare ale limbii române

INTROSPECȚIE, introspecții, s.

f. Observare și interpretare a propriilor stări și dispoziții mentale și emoționale; autoobservare. – Din fr. **introspection**.

(dexonline.ro)

UMOR

ecranul
nostru

miercuri, 23 noiembrie, Duna TV, ora 07.55

miercuri, 23 noiembrie, Duna World, ora 15.35

În emisiunea în limba română a televiziunii publice din Ungaria, de această dată vă vom călăuzi la o miniconferință, care a avut loc la Catedra de Română a Universității din Seghedin. În cadrul acesteia, catedra a conferit prima sa distincție, premiul „Bene Merenti”, profesoarei Florica Santău. De asemenea, vă vom prezenta o moștenire culturală deosebit de importantă, Colecția Todorescu de la Biblioteca Națională Széchényi, care este a treia cea mai mare colecție a bibliotecii, și provine de la un clecționar român din capitala ungară.

Realizator: Tiberiu Boca

ADRESE UTILE

REPREZENTANȚE

Uniunea Culturală a Românilor
din Ungaria (UCRU)

5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8

Tel./fax: (+36-66) 463-079

Președinte: Marius Maghiaru

E-mail: uniuneaculturala@gmail.comWebsite: www.romanul.hu

Autoguvernarea pe Țară
a Românilor din Ungaria (AȚRU)

5700 Jula, str. Eminescu nr. 1

Tel./fax: (+36-66) 463-951

Președinte: Tiberiu Iuhas

E-mail: atru@globonet.huWeb: www.atruroman.hu

MISIUNI DIPLOMATICE

Ambasada României

1146 Budapesta, str. Thököly nr. 72

Tel.: (+36-1) 384-8394

Telefon mobil de permanență:

(+36 30) 535 69 12

Vă rugăm să folosiți acest număr de telefon pentru a comunica situații deosebite (ex: accidente, decese, răni, dispariții de persoane), care reclamă urgență - la acest număr de telefon nu se fac programări și nu se furnizează informații consulare.

Ambasador: Marius Lazurcă

Website: <http://budapesta.mae.ro/>E-mail: budapesta@mae.ro

Consulatul General al României

6720 Seghedin, str. Kelemen nr. 5

Tel./fax: (+36-62) 424-431,

(+36-62) 424-429

Telefon mobil de permanență:

(+36 30) 6777 980

Consul general: Ioan Fodoreanu

Website: <http://szeged.mae.ro>E-mail: szeged@mae.ro

Consulatul General al României

5700 Jula, str. Munkácsy nr. 12

Tel.: (+36-66) 465-130

Fax: (+36-66) 465-142

Telefon mobil de permanență:

(+36-30) 635-7181

Consul general:

Florin Trandafir Vasiloni

Website: <http://gyula.mae.ro/>E-mail: gyula@mae.ro

INSTITUȚII CULTURALE

Institutul Cultural al României
la Budapesta

1146 Budapesta, str. Izsó nr. 5

Tel.: (+36-1) 383-2693

Director: Gabriela Matei

E-mail: romankulturalis.intezet@upcmail.huWeb: www.icr.ro/budapesta

Institutul Cultural al României
la Budapesta – filiala Seghedin

6720 Seghedin, piața Dugonics nr. 2.

E-mail: rki.szeged@invitel.hu

Institutul de Cercetări
al Românilor din Ungaria

5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8

Tel./fax: (+36-66) 463-079

Director: dr. Maria Berényi

E-mail: romanintezet@gmail.comWeb: www.romanintezet.hu

Centrul de Documentare
și Informare al AȚRU

5700 Jula, str. Sáros nr. 17

Director: Mariana Negreu Vetró

E-mail: dokkozpont@gmail.com

Manuale noi și moderne prin care se dorește transmiterea limbii române și întărirea identității românești la tinerii comunității noastre

Conducerea Liceului și Școlii generale „Nicolae Bălcescu” din Jula a ținut pe 11 noiembrie, în sala festivă a Centrului Cultural Românesc, o conferință cu tema „Inovație și creativitate în învățământul românesc din Ungaria”, în cadrul căreia au fost prezentate noile manuale (tradiționale și online) editate pentru învățământul nostru. Întâlnirea, care a reunit profesori și editori de manuale din Ungaria și România, dar și cadre didactice de la toate școlile din Ungaria în care se învață limba română, a avut în centru prezentarea manualelor noi și a materialelor didactice pentru învățământul în limbă română.

După ce de foarte multă vreme școlile românilor din Ungaria, cele bilingve și cele în care limba română se predă ca obiect de studiu, au avut mari goluri în ceea ce privește materialul didactic în limba română, de anul acesta instituțiile de învățământ se vor putea bucura de noi manuale la toate disciplinele de învățământ în limba română de la clasele 1–8 și până la liceu. Realizarea de manuale a fost posibilă cu sprijinul a două mari proiecte europene, cu fonduri nerambursabile, obținute de către Liceul și Școala generală „Nicolae Bălcescu”. Primul este proiectul manualelor de limba și literatura română pentru clasele 5–8, cu sprijinul Programului European TÁMOP cu nr. 3.4.1.A-08/2-2009-0007, prin care s-a obținut un fond nerambursabil de 35.400.000 Ft. Cel de-al doilea proiect, cu ajutorul căruia au fost întocmite și editate peste 20 de manuale și materiale didactice (tradiționale și online), este Proiectul European TÁMOP-3.4.1.A-11/1-2012-0008, prin care au fost obținute fonduri nerambursabile în valoare de 171.466.646 Ft.

Câteva din noile manuale au fost prezentate la eveniment de autorii acestora: *prof. dr. Ana Hoțopan* (Seghedin) – „Limba română – perle”, clasele 1–4; *prof. dr. Mihaela Bucin* (Seghedin) – „Manuale de limba română și noțiuni de cultură și civilizație ro-

mânească, clasele 6–8; *prof. univ. dr. habil Florin Cioban* (Oradea, Budapesta) – „Limba și literatura română, clasele 7–10; *prof. dr. Victoria Moldovan* (Cluj-Napoca) – „Comunicare funcțională în limba română, clasele 9–12; *prof. dr. Florin Olteanu* (Szarvas) – „Cunoștințe despre poporul român”, clasele 9–12; *prof. dr. Petru Weber* (Seghedin) – „Pe meleaguri românești. Geografie-etnografie-turism”, clasele 9–10; *prof. dr. Maria Gurzău Czeglédi* (Jula) – „Pe meleagurile românilor din Ungaria. Etnografie și folclor”, clasele 11–12. Ultima prelegere a fost ținută de doamna *drd. Gabriela Elekes*, care a vorbit despre traducerea unor manuale maghiare în limba română, la matematică, biologie, etc.

Moderatorul evenimentului, Maria Gurzău Czeglédi, directorul Liceului Românesc din Jula și coordonator al acestor proiecte a mărturisit că autorii s-au străduit ca toate aceste discipline să fie prelucrate cu metode cât mai moderne, să fie pe înțelesul elevilor, de la literatura, istoria, religia, etnologia poporului român, istoricul românilor din Ungaria, până la arte, muzică și tot ce este românesc, pentru că doar așa se va putea întări sentimentul identitar la tinereii generații. Doamna Gurzău a mai subliniat că a fost întocmită o programă-cadru, privind dezvoltarea competențelor de limbă, de comunicare, de receptare, care să ajute în mod real învățământului românesc din Ungaria. S-au folosit metode de predare și învățare pentru îmbogățirea vocabularului și creșterea abilităților de comunicare, pentru dezvoltarea gândirii elevului și introducerea lui în lumea artei și literaturii, prin cunoașterea cât mai bine a textelor literare. În vederea realizării acestor manuale s-a întreținut o colaborare strânsă cu toate instituțiile de învățământ românesc din Ungaria, dar și cu catedrele de română din Budapesta, Seghedin sau Szarvas, cu instituții din România, de la Arad, Oradea, Timișoara, Baia Mare, Cluj-Napoca. Doamna director a mulțumit și celorlalți responsabili de proiect: *prof. Ildikó Pilan Ruja*, managerul proiectului și *Maria Bordaș Hegedűs*, responsabil cu problemele economice, care au ajutat echipa de autori să ducă la bun sfârșit proiectul de editare a manualelor noi.

Anca Butar

**FOAIA
românească**

18 noiembrie
2016

www.foaia.hu

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director, redactor-șef: Eva Șimon. Redactor, reporter: Anca Liana Butar. Tehnoredactor: Ioan Nyisztor. Editura și redacția: 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8., CP 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789, E-mail: foaia@foaia.hu, Editor responsabil: Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8. Internet: www.romanul.hu, uniunea@romanul.hu. Tiparul: Schneider Nyomda Kft, 5700 Jula, str. Károly R. nr. 7. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Ciongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. Abonamentele pe anul 2016: 3 luni 1200 forinți; 6 luni 2400 forinți; 1 an 4800 forinți. Publicația apare cu sprijin de la Fondul de Subvenții al Ministerului Resurselor Umane (Budapesta, Ungaria), acordat prin Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria, și de la MAE-DPRRP (București, România).